

Riksförbundet Svensk Trädgårds rådgivare svarar på dina frågor
tisdagar, onsdagar och torsdagar kl 9–12, onsdagar dessutom kl 13–16.
Ring 08-758 86 36 eller e-posta radgivning@tradgard.org

Syrenbuddleja PEACOCK.

Hur ska fjärilsbusken skötas?

FRÅGA: Planterade en fjärilsbuske i våras som blommat och växt till sig lite i sommar. Har försökt två gånger tidigare, men misslyckats att få den att klara sig över vintern. Ska vi lägga på extra jord och täcka under busken, så den inte dör? När ska man klippa den? Vill inte ha den för stor.

SVAR: Fjärilsbusken (syrenbuddlejan), *Buddleja davidii*, växer otroligt bra i de varmare delarna av landet, där klarar den sig utan speciell skötsel. Den kan klara sig ganska långt upp i landet på skyddade platser och med lite extra omsorg, det finns fina exemplar i zon 4–5.

Öka chanserna för er fjärilsbuske att överleva, genom att täcka jordytan kring växten. Men gör inte det, förrän markytan har frusit till. Lite kyla i marken gör att växten förblir i vila och klarar mer kyla än om marken är ofrusen. Täck marken kring växten med täckbark eller

löv, gärna i ett lager som är 10 centimeter tjockt. Låt det lagret ligga kvar, tills tjälen börjar släppa.

När det gäller beskärning, klipp inte plantan förrän sent på våren. Jag brukar beskära fjärilsbusken och rosorna samtidigt. Då syns det hur långt ner skotten har frusit under vintern. Ibland får du klippa ner skotten till marken, och ibland räcker det med att toppa skotten en bit. Växtens storlek brukar inte påverkas så mycket av hur mycket du beskär.

Skulle även denna planta ge upp och ni vill prova igen, kan detta öka chanserna: Välj en plats som är vindskyddad och varm med en mullrik jord, som är dränerande. Plantera fjärilsbusken 10 centimeter djupare än den växer i krukans, ungefär som vid plantering av rabattrosor. Plantera på våren, så har växten hela säsongen på sig att växa och rota sig.

Är det för sent att beskära äppleträd?

FRÅGA: Tar äppleträden, frukt-skotten, skada om jag beskär dem nu i november–december, eller ska jag vänta till våren? Trädet är ca 5–15 år gamla.

SVAR: Frågan är svår att svara på när jag inte vet, var i landet träden står. Svaret blir därför mer övergripande för vad som kan hända vid olika typer av vintrar. Bor du så att det sällan är en kall vinter med en längre (över några veckor) kylperiod under 10 minusgrader, kan du beskära dem nu och få ungefär samma effekt som vid en vårbeskärning. Den fruktved som finns kommer att reagera som vid en vårbeskärning, och de vilande knopparna kommer att vakna, i samma utsträckning som vid en vårbeskärning. Du kommer att få samma tillväxt. Bor du där det ofta är kallare än 10 minusgrader under vintern, ökar riskerna med en beskärning nu, före den kalla perioden. Risken är stor att särytorna ger frostsprickor i veden och stam-

marna. De skott och knoppar som sitter nära snittytorna kan då frysa ihjäl. Delar av barken kan också frysa sönder och bli en inkörsport för svampsjukdomar till våren. Väntar du i stället med beskärningen till efter den kallaste perioden så är denna risk minimal.

Ett 15-årigt äppleträd före beskärning.

Är sidenörten invasiv?

FRÅGA: Jag har fått frön av sidenört från USA. En del lär vara invasiva. Vågar jag sätta ut plantor av dem i rabatt, om de övervintnar i pallkrage där de står just nu?

SVAR: Ja, sidenört, *Asclepias syriaca*, står med på Naturvårdsverkets utdrag av EU-listade, invasiva, främmande arter som finns i svensk natur. Dessa växter får inte introduceras eller spridas i naturen eller gynnas att bli fler. De får inte heller importeras, säljas eller bytas i Sverige. Så sidenörten ska man undvika.

Dock verkar den du har sått, utifrån informationen på fröpåsen, vara en annan art nämligen, orange sidenört, *Asclepias tuberosa*. Den finns inte upptagen som invasiv art och är inte belagd med några restriktioner.

Men var ändå observant, så att den inte kan tänkas rymma ut i naturen från dina rabatter, löd kommentaren från Naturvårdsverket när jag kontaktade dem i frågan.

Se mer information om invasiva arter på Naturvårdsverkets hemsida. www.naturvardsverket.se

Fröpåsar från USA.

BILD: LISELOTTE BJÖRKMAN

går inte helt i vila. Det är stora växter, en del är gamla och jag är rädd om dem. I växthuset släppte jag ut en sorts stekel i våras och det verkar ha fungerat. Märker jag angrepp på de växter som bor permanent i uterummet åker de ut eller får en duschning med Calypso, ett medel jag köpte för några år sedan men som jag inte är säker på att det finns att köpa längre. Så mycket medel har jag inte, och det skulle vara ett jättejobb att duscha alla. Hur blir man av med vita flygare? Kan man släppa ut steklar även vintertid?

Hur bekämpas vita flygare?

FRÅGA: Det har inte varit lätt att vara trädgårdsvän i Skåne i år! En kall och regnig sommar, med massor av vita flygare utomhus. Jag övervintrar fuchsior, pelargoner, nerium, palmer m m i ett uterum som håller ca 8 grader och är ljusst, så växterna

SVAR: Ja vita flygare eller mjöllöss, som är det rätta namnet, kan bli ett gissel och det gäller att förekomma dem. Växthusmjöllusen, *Trialeurodes vaporariorum*, är den vanligaste, men det finns även ett tiotal andra arter i Sverige. De kan övervintra i ditt uppvärmda uterum,

så det gäller att vara observant, som du är, och inte ta med dem in dit. Vita flygarna sätter sina ägg under bladen och det är även här larverna utvecklas. Så håll koll på bladundersidorna och främst då i toppen av plantan. Om du behöver behandla plantorna är det främst här medlet ska hamna. Bekämpningsmedel i klass 3, som privatpersoner kan köpa och använda begränsas ytterligare. Medel som innehåller rapsolja och pyretriner har effekt mot vita flygare. Följ instruktionerna på förpackningen och upprepa behandlingen.

Om möjligt beskär plantorna innan du tar in dem. Speciellt fuchsia är utsatt för vita flygare och genom att klippa tillbaka dem sker viss sanering. Genom att sätta upp gula klister-skivor i uterummet märker du, om det finns flygande individer.

Var speciellt observant när temperaturen stiger i uterummet. Insekter dras till den gula färgen och fastnar i klistret och skivan är på så vis en bekämpningsmetod i sig. Sätt därför ut flera klister-skivor. Även andra insekter fastnar och på bilden ser man skivorna där framförallt sorgmyggor har fastnat.

Stekeln du använt som biologisk bekämpning är förmodligen parasitstekeln *Encarsia formosa*. Den är effektiv under säsong, men i mörker och vid lägre temperaturer är den inte aktiv. Dessa små hjälpsamma insekter tar du till nästa vår igen, så snart du upptäcker eventuellt angrepp. Använd inte bekämpningsmedel efter att du satt ut steklarna. Med noggrannhet kan du vinna kampen och så får vi hoppas, att förhållandena blir mer ogynnsamma för vita flygare nästa sommar.

Övervintra citronträd på bästa sätt

FRÅGA: När jag plockade in mitt citronträd från uterummet och ställde det i vardagsrummet började det växa. Hur sköter jag det på bästa sätt nu i vinter?

SVAR: Det var lite oväntat, för ofta brukar det trilla av en massa blad på citrusväxterna, när de kommer in på senhösten och hamnar i ett rum, som är mörkare och varmare än de är vana vid. Eftersom ditt träd verkar ha klarat denna flytt bra, så ska du sköta det som en vanlig krukväxt. Vattna, men sparsamt, låt jorden torka upp mellan vattningarna. Sänk gärna värmen i rummet som trädet står i, om det är möjligt. Medelhavs-växterna har lättare att klara våra mörka vintrar om de står svalt, vid en temperatur vid 5–10 plusgrader. Om ni vill hålla det varmare i rummet kan ni köpa en växtlampa för övervintring och hänga över växten. När solljuset är på väg

tillbaka kan du beskära trädet, så det inte blir för stort eller spretigt. Har det stått i samma jord flera år kan en omplantering rekommenderas.

BILD: LISELOTTE BJÖRKMAN

BILD: JAN HELLSTRÖM

SVAR: Vilken fin bägarranka du har! Det är en växt i oleanderfamiljen och tillhör släktet *Mandevilla* (tidigare *Dipladenia*). Denna är en hybrid i Sundaville-Serien, därav namnet på etiketten.

Bägarrankan vill mycket riktigt inte ha det för kallt. Bäst övervintrar du den i ett ljusst fönster i ett lite svalare rum, om möjligt med en temperatur på 13–16 grader. Kom ihåg att hålla den fuktigt men inte för våt. Till våren kan

man beskära den och plantera om den. Står den för mörkt under vintern kan den tappa bladen, men ändå komma igen till våren.

Denna fråga är besvarad med assistans av vår praktikanter Linnea Hannebo från Trädgårdsmästarutbildningen i Enköping.

Vad är detta för blomma?

FRÅGA: Vad är det här för blomma jag fått och hur ska jag övervintra den? På etiketten står det SUNDAVILLE och att den trivs att växa varmt, ca 28 grader på sommaren.

